

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 194/03-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. marca 2004 v senáte zloženom z predsedu Daniela Švábyho a zo sudcov Lajosa Mészároša a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť mal. A. P. a mal. M. P., zastúpených zákonnou zástupkyňou J. P., všetci bytom K., právne zastúpených advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. E 996/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. E 996/00 p o r u š i l právo mal. A. P. a mal. M. P., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Mal. A. P. a mal. M. P., p r i z n á v a primerané finančné zadostučinenie každému v sume po 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II povinný im vyplatiť do rúk ich matky J. P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Mal. A. P. a mal. M. P., p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 21 710 Sk (slovom dvadsaťjedentisícisedemstodesať slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť na účet advokátky JUDr. I. R., do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 5. novembra 2003 č. k. I. ÚS 194/03-13 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť mal. A. P. a mal. M. P. (ďalej len „maloletí sťažovatelia“ alebo „sťažovatelia“), zastúpených zákonnou zástupkyňou J. P., všetci bytom K., právne zastúpených advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou maloletí sťažovatelia namietali porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. E 996/00.

Zo sťažnosti vyplýva, že matka maloletých sťažovateľov ako ich zákonná zástupkyňa 17. novembra 2000 podala na okresnom súde návrh na výkon rozhodnutia ohľadne výživného proti otcovi sťažovateľov T. P. (ďalej len „povinný“). Maloletí sťažovatelia namietajú, že postup v uvedenom konaní od 14. marca 2001, keď sa vyjadrili k odvolaniu povinného proti uzneseniu o nariadení výkonu rozhodnutia zrážkami zo mzdy, nebol plynulý. Podľa sťažovateľov od uvedeného dátumu až do 4. júna 2002, teda takmer rok a tri mesiace, okresný súd vo veci nekonal a ani v ďalšom období okresný súd nekonal tak, aby právam sťažovateľov poskytol rýchlu a účinnú ochranu. S cieľom dosiahnuť nápravu podala matka maloletých sťažovateľov 5. februára 2003 sťažnosť podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej

správy súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov predsedovi okresného súdu. Z odpovede predsedu okresného súdu z 18. marca 2003 vyplynulo, že dĺžku tohto konania nepovažuje za neprimeranú a sťažnosť za dôvodnú.

Sťažovatelia považujú za primerané, aby im v tejto veci bolo priznané finančné zadosťučinenie. Jeho priznanie odôvodňujú skutočnosťou, že predmetom výkonu rozhodnutia je prednostná pohľadávka, pohľadávka výživného na maloleté deti. Maloletí sťažovatelia ďalej poukázali na to, že samotná skutočnosť, že okresný súd nekoná tak, aby konanie o výkon rozhodnutia na vymoženie výživného pre maloleté deti bolo rýchle, účinné a zmysluplné, má ďalekosiahly význam pre všetky oblasti ich života.

Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Právo sťažovateľky - mal. A. P., na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy SR, na prerokovanie veci v primeranej lehote v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5 a 8 (...) bolo postupom Okresného súdu Košice II vo veci sp. zn. E 996/00 porušené

2. Právo sťažovateľa - mal. M. P., na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy SR, na prerokovanie veci v primeranej lehote v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5 a 8 (...) bolo postupom Okresného súdu Košice II vo veci sp. zn. E 996/00 porušené.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Košice II konal vo veci vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. E 996/00 bez prietáhov.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva mal. A. P., finančné zadosťučinenie vo výške 70. 000,- Sk.

5. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva mal. M. P., finančné zadosťučinenie vo výške 70. 000,- Sk.

6. Odporca je povinný nahradiť mal. A. P., všetky trovy tohto konania.

7. Odporca je povinný nahradiť mal. M. P., všetky trovy tohto konania.“

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. V. K., listom zo 4. decembra 2003 sp. zn. Spr 1472/03 a právna zástupkyňa maloletých sťažovateľov stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 5. januára 2004.

Predseda okresného súdu okrem prehľadu procesných úkonov vo veci vedenej pod sp. zn. E 996/00 uviedol, že:

„Predmetom konania je výkon rozhodnutia zrážkami zo mzdy na uspokojenie pohľadávky na výživnom. Vec nemožno považovať za právne zložitú.

Sťažovatelia svojím konaním dĺžku konania v zásade neovplyvnili.

Súd v konaní postupoval bez zbytočných prieťahov v období od podania návrhu na výkon rozhodnutia do doručenia vyjadrenia právnej zástupkyne oprávnených k podaniu povinného dňa 14. 3. 2001. Aj v ďalšom období považujeme konanie súdu za konanie bez prieťahov a to s prihliadnutím na celkový počet nevybavených vecí agendy výkonu rozhodnutia, v ktorej koná a rozhoduje v podmienkach Okresného súdu Košice II iba jedna sudkyňa. Súd postupne zadovážoval dôkazy na preukázanie skutočností, potrebných pre rozhodnutie o návrhu povinného na zastavenie výkonu rozhodnutia, o ktorom bolo napokon rozhodnuté uznesením z 10. 10. 2003, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 11. 11. 2003.

Rozhodnutím súdu o návrhu povinného na zastavenie výkonu rozhodnutia bol odstránený stav právnej neistoty oprávnených. Navyše sme toho názoru, že oprávnení sa neocitli v stave právnej neistoty ani pred rozhodnutím súdu o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia. Zo súdneho spisu totiž vyplýva, že predchádzajúci zamestnávateľ povinného v rozpore s ustanovením § 283 OSP vyplatil zákonnej zástupkyňi oprávnených zrážky zo mzdy povinného skôr, než mu bolo doručené upovedomenie súdu o právoplatnosti nariadenia výkonu rozhodnutia a po zmene zamestnávateľa povinného je zákonnou povinnosťou platiteľa mzdy pokračovať v nariadenom výkone rozhodnutia.

Vzhľadom na skutočnosti, uvedené v tomto vyjadrení navrhujeme, aby Ústavný súd Slovenskej republiky sťažnosti nevyhovel.

Podľa § 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov súhlasíme s upustením od ústneho pojednávania vo veci“.

Právna zástupkyňa maloletých sťažovateľov v reakcii na uvedené vyjadrenie predsedu okresného súdu uviedla, že:

«Odporca vo svojom vyjadrení dospel k záveru, že nie sú dôvody na to, aby ústavný súd sťažnosti vyhovel. Možno teda vyvodit' z tohto záveru, ako aj z obsahu vyjadrenia, ktoré mu predchádza, stanovisko odporcu, podľa ktorého nedošlo k porušeniu práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy SR a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

S týmto stanoviskom odporcu sťažovatelia nesúhlasia.

Vychádzajúc z už ustálených kritérií pre posudzovanie primeranosti dĺžky konania a existencie zbytočných prieťahov (právna a faktická zložitost' veci, správanie účastníkov, postup súdu) možno súhlasiť s tou časťou vyjadrenia odporcu, podľa ktorej „vec nemožno považovať za právne zložitú ..., sťažovatelia svojím konaním dĺžku konania v zásade neovplyvnili“.

Sťažovatelia súhlasia s názorom, že až do 14. 3. 2001 súd konal v podstate plynulo a bez prieťahov. Nemožno sa však stotožniť s tým, že by aj v ďalšom období súd postupoval v konaní plynulo, bez prieťahov a že „oprávnení sa neocitli v stave právnej neistoty, ani pred rozhodnutím súdu o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia“. Odporca vymenúva chronologicky úkony, ktoré v konaní sp. zn. E 996/00 urobil. V tejto súvislosti považujem za potrebné upriamiť pozornosť ústavného súdu na nasledujúce, podľa názoru sťažovateľov pre posúdenie veci významné skutočnosti.

Dňa 14. 3. 2001 podala matka sťažovateľov prostredníctvom právnej zástupkyne vyjadrenie k odvolaniu povinného. Od uvedeného dátumu až do 7. 5. 2002 súd nevykonal vo veci žiadny úkon. Teda takmer 14 mesiacov vo veci týkajúcej sa vymáhania prednostnej pohľadávky (výživného pre mal. deti) súd v konaní neurobil vôbec nič. V súvislosti s touto skutočnosťou, nepovažujú sťažovatelia za potrebné argumentovať v prospech svojho tvrdenia, že u odporcu v predmetnom konaní dochádza k prieťahom a že odporca koná neprimerane dlho. Za najpresvedčivejší argument totiž sťažovatelia považujú práve 14 mesačné obdobie absolútnej nečinnosti súdu.

Aj keď v ďalšom období odporca vykonával úkony, tieto boli nesústredené, neboli efektívne a nesmerovali k čo najrýchlejšiemu prejednaniu veci. Z výpočtu úkonov súdu je

totiž zrejmé, že tento odo dňa 7. 5. 2002 predvolával povinného na výsluch, pričom od uvedeného dátumu až do 10. 10. 2003, kedy súd vydal uznesenie o zastavení výkonu rozhodnutia a o zamietnutí návrhu povinného na zastavenie výkonu rozhodnutia, sa totiž povinný zúčastnil na takomto výsluchu jediný krát a to dňa 3. 10. 2002. Odporca vo svojom vyjadrení neuvádza, že by neúčast' povinného na výsluchu, na ktorý bol predvolaný na 4. 6. 2002, 4. 3. 2003 a 27. 5. 2003, bolo spôsobené nedoručením predvolania povinnému alebo inými procesnými prekážkami. Možno teda usudzovať, že povinný neprišiel na výsluch dňa 4. 6. 2002, 4. 3. 2003 a 27. 5. 2003. Zo štyroch predvolaní, ktoré povinný dostal na výsluch, uposlúchol jediné a na tri ďalšie nereagoval. Odporca vo vyjadrení uvádza, že „súd postupne zadovážoval dôkazy na preukázanie skutočností potrebných pre rozhodnutie o návrhu povinného na zastavenie výkonu rozhodnutia, o ktorom bolo napokon rozhodnuté uznesením zo dňa 10. 10. 2003...“.

Z v predchádzajúcej časti vypočítaných úkonov súdu, predvolaní povinného a skutočností, že povinný sa zúčastnil len na výsluchu dňa 3. 10. 2002 však vyplýva, že od uvedeného dátumu, teda odo dňa 3. 10. 2002 už povinný žiadne ďalšie doklady o úhrade výživného nepredložil, teda nepredložil, ani nepreukázal na svoje tvrdenia a úhrade výživného žiadne ďalšie dôkazy. V uvedený deň žiadne ďalšie dokazovanie až do rozhodnutia o zastavení výkonu rozhodnutia teda súd neuskutočnil. Pre sťažovateľov sa zdá byť potom nepochopiteľné, z akého dôvodu súd povinného predvolával aj na ďalšie úkony (výsluchy dňa 4. 3. 2003 a 27. 5. 2003) keď uznesenie, ktoré vydal dňa 10. 10. 2003, vychádza zo skutkového stavu, o ktorom boli naposledy vykonané dôkazy dňa 3. 10. 2002, teda viac než pred rokom. Celé obdobie v uvedenom konaní, ktoré začína výsluchom povinného dňa 4. 10. 2002 a končí vydaním uznesenia, v ktorom súd rozhodol o návrhu povinného na zastavenie výkonu rozhodnutia, sa preto logicky javí ako nadbytočným, teda takým, ktoré v celej svojej dĺžke prispelo k neprimeranej dĺžke konania, je zbytočným priedahom v tomto konaní.

Sťažovatelia považujú za potrebné podotknúť, že napriek tomu, že povinný, ako už bolo uvedené, zo štyroch predvolaní súdu reagoval na jediné, súd napriek tomu nevyužil žiadne z poriadkových opatrení, ktoré má k dispozícii, aby zabezpečil súčinnosť povinného v konaní. Ako však už bolo uvedené, napokon rozhodol bez tejto súčinnosti, takže postup súdu je vnútorne protirečivý. Ak rozhodol dňa 10. 10. 2003 o návrhu povinného na

zastavenie výkonu rozhodnutia na základe dôkazov, ktoré mal k dispozícii už dňa 3. 10. 2002, potom je otázkou, z akého dôvodu povinného predvolával na výsluchy. Ak však tieto predvolania boli zmysluplné, potom nie je jasné, prečo nevyužíval súd pri zabezpečovaní súčinnosti povinného poriadkové opatrenia, ktorým zmyslom je zabezpečiť rýchlosť a efektívnosť konania.

Dňa 13. 5. 2002 bolo odporcovi doručené podanie matky sťažovateľov, v ktorom súdu oznamovala, že povinný prestal pracovať u svojho doterajšieho zamestnávateľa. V tomto podaní sa výslovne uvádza, že vzhľadom na to, že je predvolaný na informatívny výsluch na deň 4. 6. 2002, navrhuje, aby pri tomto úkone súd požiadal povinného o vyjadrenie, kto je jeho súčasným zamestnávateľom.

Ako je zrejmé z vyjadrenia súdu, napriek tomu, že povinný sa ustanovil dňa 3. 10. 2002 na výsluch, nezisťoval súd kto je jeho súčasným zamestnávateľom, skutočnosť, ktorá je pre uskutočňovanie výkonu rozhodnutia zrážkami zo mzdy zásadná a to napriek uvedenému podaniu právnej zástupkyne matky sťažovateľov. Z vyjadrenia odporcu dokonca vyplýva, že napriek tomu, že dňa 29. 11. 2002 povinný oznámil názov a sídlo svojho zamestnávateľa, až 19. 11. 2003 bol spis predložený súdnej tajomníčke na doručenie oznámenia podľa § 293 ods. 1 O. s. p. novému zamestnávateľovi (oznámenie o tom, že bol súdom nariadený výkon rozhodnutia a pre aké pohľadávky). Nie je ani zrejmé z tohto vyjadrenia, či odporca už novému zamestnávateľovi toto oznámenie zaslal alebo nie, keďže nepravidelné platby výživného matka sťažovateľov dostáva ešte stále od samotného povinného.

Súvislosti uvedené v predchádzajúcej časti tohto vyjadrenia vypovedajú o tom, že celý postup súdu odo dňa 14. 3. 2001 bol v konaní E 996/00 nekoncentrovaný, neefektívny, zmätočný a že je to teda súd, kto je v celom rozsahu zodpovedný za neprimeranú dĺžku konania a že prietahy, ktoré v tomto konaní vznikli, sú prietahmi zbytočnými.

Sťažovatelia však považujú za potrebné upriamiť pozornosť ústavného súdu aj na nesprávnosť postupu súdu z hľadiska ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Sú toho názoru, že k neprimeranej dĺžke konania totiž neprispela len neefektívnosť postupu súdu, ale aj jeho nesprávny procesný postup. Ako je nesporné z vyjadrenia odporcu a sťažovatelia túto skutočnosť nespochybňujú, odvolanie povinného, ktoré dňa 22. 3. 2001 podal, súd posúdil ako návrh na zastavenie výkonu rozhodnutia. Ak by toto podanie bolo súdom

posúdené ako odvolanie, potom bolo povinnosťou odporcu predložiť spis na rozhodnutie odvolaciemu súdu. Keďže tak neurobil, nepovažoval podanie povinného za odvolanie, ale ako už bolo uvedené, za návrh povinného na zastavenie výkonu rozhodnutia.

Sťažovatelia považujú za významnú v celej veci skutočnosť, že aj keď súd posúdil podanie povinného ako návrh na zastavenie výkonu rozhodnutia, dôsledky z tohto návrhu vyvodil rovnaké, ako by išlo o odvolanie. V tomto však podľa názoru sťažovateľov súd zásadne pochybil. Ak by podanie povinného bolo odvolaním, potom je nevysvetliteľný postup súdu, keď nepredložil spis odvolaciemu súdu, ale rozhodol o tomto odvolaní sám uznesením zo dňa 10. 10. 2003. Ako však už bolo uvedené opakovane, súd neposúdil toto podanie ako odvolanie. Ak však bol toho názoru, že proti rozhodnutiu o nariadení výkonu rozhodnutia nebolo podané odvolanie, potom mal postupovať v konaní inak, než postupoval.

Podľa ustanovenia § 265 ods. 1 O. s. p. – po nariadení výkonu rozhodnutia sa predseda senátu postará o jeho uskutočnenie.

Toto ustanovenie v spojení s ustanovením § 100 ods. 1 O. s. p. ukladá povinnosť súdu postupovať v konaní ex offio, teda robiť všetky úkony smerujúce k rýchlej a účinnej ochrane práv účastníkov, k čomu bez pochyby patrí aj právo na plnenie vyplývajúce z vykonateľného súdneho rozhodnutia.

Podľa ustanovenia § 263 O. s. p. – len čo nadobudne nariadenie výkonu rozhodnutia právoplatnosť, súd upovedomí o tom platiteľa mzdy, ktorý je potom povinný vyplácať oprávnenému sumy zrazené zo mzdy povinného.

Súd zaslal upovedomenie o právoplatnosti uznesenia zo dňa 3. 1. 2001 pôvodnému zamestnávateľovi povinného až dňa 13. 10. 2003, teda po vydaní uznesenia, ktorým z časti zastavil výkon rozhodnutia a z časti zamietol návrh povinného na zastavenie výkonu rozhodnutia.

Ako vyplýva zo spisu a zo samotného podania povinného zo dňa 22. 2. 2001 označeného ako odvolanie, uznesenie o nariadení výkonu rozhodnutia mu bolo doručené dňa 10. 2. 2001. Dňa 26. 2. 2001 teda toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť. Je nevysvetliteľným postupom súdu, keď upovedomenie o právoplatnosti uznesenia zaslal zamestnávateľovi povinného viac než dva a pol roka po tom, čo toto uznesenie právoplatnosť nadobudlo. V tejto súvislosti sťažovatelia zdôrazňujú, že nie je možné dávať

do súvisu uznesenie, ktorým súd rozhodol o návrhu povinného na zastavenie výkonu rozhodnutia dňa 10. 10. 2003, pretože, ako už bolo povedané, návrh na zastavenie výkonu rozhodnutia nemôže byť zároveň odvolaním. Túto skutočnosť zjavne vníma a chápe aj odporca, pretože, ak by dával do súvislosti uznesenie zo dňa 10. 10. 2003 s nadobudnutím právoplatnosti uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia, potom dňa 13. 10. 2003 uznesenie zo dňa 10. 10. 2003 nebolo ani právoplatné, ani vykonateľné (právnej zástupkyňi matky sťažovateľov bolo doručené dňa 17. 10. 2003).

Súd však napriek tomu, že podanie povinného, ktoré mu bolo doručené dňa 22. 2. 2001 posúdil ako návrh na zastavenie výkonu rozhodnutia, procesné prostriedky vyvodil z neho ako z odvolania. Okrem už spomínaného nezaslania upovedomenia o nadobudnutí právoplatnosti uznesenia totiž ani nevykonával žiadne ďalšie úkony smerujúce k tomu, aby výkon rozhodnutia pokračoval. Sťažovatelia tým majú na mysli to, že súd po zistení zmeny zamestnávateľa mieni vykonávať procesné úkony, ktoré by mali zabezpečiť ďalšie uskutočňovanie výkonu rozhodnutia až po roku a pol, odkedy sa o zmene zamestnávateľa dozvedel a po roku, odkedy je mu známy názov a sídlo tohto zamestnávateľa. Ako však už bolo zmienené, nie je jasné, či tak vôbec doteraz urobil.

Z vyššie uvedených súvislostí vyplýva, že odporca za viac než dva a pol roka neurobil v skutočnosti žiaden relevantný úkon smerujúci k uskutočneniu nariadeného výkonu rozhodnutia. Z hľadiska tohto záveru potom vyznieva nezrozumiteľne konštatovanie odporcu, že nespôsobil stav právnej neistoty sťažovateľov. Argument odporcu o tom, že vykonané zrážky u pôvodného zamestnávateľa povinného boli sťažovateľom vyplatené pôvodným zamestnávateľom povinného ešte pred oznámením o nadobudnutí právoplatnosti uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia zo strany súdu zamestnávateľovi povinného, je pre posúdenie zodpovednosti súdu za neprimeranú dĺžku konania a zbytočné priesťahy v ňom trvajúce od 26. 2. 2001 až doposiaľ za irelevantné. Súd sa totiž žiadnym spôsobom nepričinil, aj keď mu táto povinnosť vyplýva z O. s. p., o uspokojenie pohľadávok mal sťažovateľov na výživné zo strany povinného od nariadenia výkonu rozhodnutia až doposiaľ. Ak by pôvodný sťažovateľ (pozn. správne zamestnávateľ) povinného svojvoľne nevyplatil sťažovateľom vykonané zrážky, sťažovatelia by boli postihnutí nečinnosťou a nesprávnym procesným postupom odporcu ešte viacej. Niet však sporu o tom, že napriek tomu, že výživné zo strany povinného na sťažovateľov nie je uhrádzané riadne a však, čo

bolo dôvodom na podanie návrhu na výkon rozhodnutia, odporca ani po takmer troch rokoch od nariadenia výkonu rozhodnutia nedokázal, napriek tomu, že to bola jeho procesná povinnosť, zabezpečiť uspokojenie pohľadávok mal. sťažovateľov na výživné. Sťažovatelia sa domnievajú, že vzhľadom na okolnosť, že namietané prietahy súdu v konaní vznikli práve vo vykonávacom konaní pre vymoženie pohľadávky výživného pre mal. deti, je skutočnosťou, ktorá robí porušenie práv sťažovateľov na prejednanie veci bez zbytočných prietahov a v primeranej lehote mimoriadne závažným. Vykonávacie konanie, teda konanie ktorého predmetom je nútený výkon súdneho rozhodnutia, je integrálnou súčasťou práva na prejednanie veci v primeranej lehote. Z hľadiska právnej zložitosti a to sa týka aj veci sťažovateľov, nejde o zložitú konanie, keďže právne otázky významné pre posúdenie nároku sa riešia a právoplatne vyriešia v konaní, v ktorom sa rozhoduje o nároku ako takom. Už z uvedených súvislostí vyplýva, že by dĺžka vykonávacieho konania nemala byť porovnateľná s dĺžkou konania vo veci samej. Konanie, v ktorom sa rozhodovalo o výživnom pre mal. sťažovateľov a to konanie o rozvod manželstva ich rodičov, začalo v roku 1997 a právoplatne bolo skončené dňa 30. 4. 1998, teda trvalo menej ako rok. Konanie o výkon rozhodnutia, ktorým sa má zabezpečiť plnenie povinnosti platiť výživné, ktoré vyplýva z rozsudku vynesenom v uvedenom rozvodovom konaní, ani po troch rokoch nezabezpečilo pravidelné a včasné uspokojovanie pohľadávok výživného mal. sťažovateľov bez toho, aby tomu bránili relevantné prekážky.

Ústavný súd už vo veci sp. zn. I. ÚS 54/02 vyslovil, že pre posúdenie závažnosti porušenia základných práv a pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia je potrebné prihliadať na všetky okolnosti zakladajúce porušenie namietaného práva, vrátane významu predmetu sporu. Význam predmetu sporu je daný skutočnosťou, že ide o pohľadávku výživného pre mal. deti. Sťažovatelia preto považujú svoju sťažnosť v rozsahu v akom bola prijatá na konanie pred ústavným súdom za opodstatnenú vo všetkých jej častiach, vrátane výšky primeraného finančného zadosťučinenia. Vystavenie mal. sťažovateľov stavu neistoty ohľadom zabezpečovania ich základných životných potrieb orgánom, ktorému z jeho postavenia v sústave štátnych orgánov, aj z procesných predpisov, jeho postup upravujúcich, vyplýva povinnosť odstrániť túto právnu neistotu, je vo všetkých vyššie uvedených súvislostiach neospravedliteľné a nepochopiteľné. U sťažovateľov postup súdu vyvoláva predstavu, že v prípade, že sa

účastník právneho vzťahu, v tomto prípade otec – povinný rozhodne sa neplniť si svoju vyživovaciu povinnosť, neexistuje možnosť, napriek tomu, že mu to jeho možnosti a schopnosti dovoľujú, ho k plneniu tejto vyživovacej povinnosti prinútiť a že práva a povinnosti ľudí vstupujúcich do právnych vzťahov sú v plnej miere závislé od ich ľubovôle. Vzhľadom na to, že obidvaja sťažovatelia sú maloletí a ťažko možno očakávať pochopenie všetkých súvislostí, ktoré predmetné konanie prinieslo, je takýto dôsledok pre ich ďalšie životné postoje mimoriadne negatívny a deformujúci ich vnímanie medziludských vzťahov a presadzovanie sa v spoločnosti.

Sťažovatelia takisto žiadajú, aby im boli priznané trovy konania spočívajúce v trovách právneho zastúpenia u každého zo sťažovateľov zvlášť(...)» za tri úkony právnych služieb, a to v prípade oboch sťažovateľov za prípravu a prevzatie zastúpenia 27. marca 2003, podanie sťažnosti 29. mája 2003 a podanie písomného stanoviska k vyjadreniu okresného súdu 7. januára 2003 a ku všetkým úkonom právnej služby si uplatnili aj režijný paušál.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou týchto základných práv – inak ústavný súd nepovažuje ani za vhodný ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 113/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný relevantný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. E 996/00:

Dňa 17. novembra 2000 prostredníctvom svojej zákonnej zástupkyne - matky podali maloletí sťažovatelia proti povinnému T. P. návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia ohľadne výživného.

Dňa 28. novembra 2000 okresný súd vyzval zákonnú zástupkyňu maloletých, aby predložila plnomocenstvo pre právnu zástupkyňu a aby špecifikovala trovy výkonu rozhodnutia.

Dňa 31. januára 2001 okresný súd uznesením č. k. E 996/00-9 návrhu maloletých sťažovateľov vyhovel a vo veci nariadil výkon rozhodnutia.

Dňa 23. februára 2001 podal povinný proti uzneseniu o nariadení výkonu rozhodnutia odvolanie.

Dňa 9. marca 2001 bolo doručené uvedené odvolanie zástupcovi maloletých sťažovateľov, ktorí sa k tomuto vyjadrili prostredníctvom právnej zástupkyne svojej matky 14. marca 2001.

Dňa 7. mája 2002 konajúca sudkyňa dala kancelárii okresného súdu pokyn, aby bol povinný predvolaný na informatívny výsluch na 4. jún 2002. Právna zástupkyňa maloletých sťažovateľov sa 13. mája 2002 obrátila na okresný súd písomným podaním, ktorým navrhla, aby pri informatívnom výsluchu 4. júna 2002 bol povinný vyzvaný na vyjadrenie ohľadne jeho „súčasného“ zamestnávateľa. Povinný sa na informatívny výsluch v uvedenom termíne nedostavil.

Dňa 5. júna 2002 konajúca sudkyňa dala kancelárii okresného súdu pokyn, aby bol povinný predvolaný na informatívny výsluch na 12. september 2002. Dňa 26. augusta 2002 bol však termín informatívneho výsluchu povinného z 12. septembra 2002 preročený na 3. október 2002.

Dňa 3. októbra 2002 sa na okresný súd dostavil povinný, ktorý predložil súdu doklady o uhradení výživného.

Dňa 8. októbra 2002 konajúca sudkyňa dala kancelárii okresného súdu pokyn, aby bol povinný vyzvaný na oznámenie „terajšieho“ zamestnávateľa. Povinný oznámil okresnému súdu názov a sídlo svojho zamestnávateľa 29. novembra 2002.

Okresný súd opakovane predvolal povinného na informatívny výsluch na 4. marec 2003 a na 27. máj 2003 s výzvou, aby doniesol kópie poukážok o úhradách výživného od 1. augusta 2002 na oboch maloletých sťažovateľov. Povinný sa na informatívne výsluchy

nedostavil a okresnému súdu nepredložil ani doklady o úhradách výživného za požadované obdobie.

Dňa 10. októbra 2003 okresný súd vydal vo veci uznesenie č. k. E 996/00-33, ktorým sčasti zastavil výkon rozhodnutia nariadený 31. januára 2001 uznesením č. k. E 996/00-9 a sčasti zamietol návrh povinného na zastavenie nariadeného výkonu rozhodnutia.

Dňa 13. októbra 2003 okresný súd zaslal pôvodnému platiteľovi mzdy povinného upovedomenie o právoplatnosti uznesenia z 31. januára 2001 č. k. E 996/00-9.

Dňa 30. októbra 2003 oznámil pôvodný platiteľ mzdy povinného, že na základe uznesenia z 31. januára 2001 vykonal zrážky zo mzdy povinného za obdobie mesiacov február až august 2001 v celkovej sume 28 000 Sk a zrážky boli poukázané na účet matky maloletých sťažovateľov.

Dňa 19. novembra 2003 bol spis predložený súdnej tajomníčke okresného súdu na doručenie oznámenia podľa § 293 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku novému zamestnávateľovi povinného.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná (...).

Judikatúra ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy (a obdobne aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru), sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o návrhu maloletých sťažovateľov na nariadenie výkonu rozhodnutia ohľadne výživného vedenom pod sp. zn. E 996/00 došlo k porušeniu ich práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o nariadenie výkonu rozhodnutia ohľadne výživného v danom prípade, tak ako to zhodne uviedli aj účastníci tohto konania pred ústavným súdom, nemožno považovať za zložité. Z hľadiska povahy veci pritom ide o konanie mimoriadne citlivé, pretože dĺžka napadnutého konania závažne ovplyvňuje zabezpečovanie základných životných potrieb maloletých účastníkov konania.

2. Postup maloletých sťažovateľov, resp. ich zástupkyne, v danom konaní pred všeobecným súdom významne neprispel k doterajšej dĺžke súdneho konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutej veci a zistil, že v období od 14. marca 2001 do 7. mája 2002 a od 3. októbra 2002 do 10. októbra

2003 došlo k nečinnosti okresného súdu v danej veci, resp. k takému jeho postupu, ktorý v okolnostiach tejto veci treba tiež považovať za nečinnosť. Na okresnom súde teda v napadnutom konaní vyše dvoch rokov neboli vykonané vo veci žiadne úkony smerujúce k naplneniu účelu výkonu rozhodnutia, a teda v tomto zmysle k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa maloletí sťažovatelia počas súdneho konania nachádzajú, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd preto konštatuje, že v konaní došlo k priedahom, ktoré neboli spôsobené zložitou veci ani správaním účastníkov konania, ale v dôsledku postupu okresného súdu.

Uvedené obdobia nečinnosti nie je možné ospravedlniť skutočnosťami uvádzanými vo vyjadrení predsedu okresného súdu, pričom vec bolo potrebné posúdiť aj s ohľadom na povahu veci, teda vzhľadom na to, že v danom prípade išlo o výkon rozhodnutia ohľadne výživného pre maloleté deti. Týka sa to aj jeho tvrdenia, že platiteľ mzdy povinného poukázal zrazené finančné čiastky (28 000 Sk) oprávneným sťažovateľom predtým, než nadobudlo právoplatnosť predmetné uznesenie o nariadení výkonu rozhodnutia. Na túto okolnosť bolo možné prihliadnuť len pri úvahe o výške primeraného finančného zadosťučinenia.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. E 996/00 vyslovil porušenie práva maloletých sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Právna zástupkyňa maloletých sťažovateľov požadovala priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške každému sťažovateľovi po 70 000 Sk, pričom priznanie primeraného finančného zadosťučinenia „odôvodňujú skutočnosťou, že predmetom výkonu rozhodnutia je prednostná pohľadávka, pohľadávka výživného na

maloleté deti. V ďalšom maloleťí sťažovatelia poukázali na to, že samotný fakt, že okresný súd nekoná tak, aby konanie o výkon rozhodnutia na vymoženie výživného pre maloleté deti bolo rýchle, účinné a zmysluplné, má ďalekosiahly význam pre všetky oblasti ich života (...)“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre maloletých sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv maloletých sťažovateľov vrátane povahy veci (pozri bod 1 až 3 tejto časti) považuje za primerané vo výške každému z maloletých sťažovateľov po 20 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2.

5. Ústavný súd priznal maloletým sťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania spolu vo výške 21 710 Sk z dôvodu trov ich právneho zastúpenia advokátkou JUDr. I. R., K.

Náhrada sa priznala každému sťažovateľovi za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia 27. marca 2003, podanie sťažnosti 29. mája 2003 a podanie písomného stanoviska k vyjadreniu okresného súdu 7. januára 2004) v hodnote dvakrát po 3 416 Sk a raz po 3 627 Sk (základom pre výpočet výšky odmeny za úkon právnej služby bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2002 vo výške 12 811 Sk a v prvom polroku 2003 vo výške 13 602 Sk) a k tomu

trikrát náhrada režijného paušálu dvakrát po 128 Sk a raz po 136 Sk (§ 13 ods. 8, § 19 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). Podľa § 17 ods. 2 citovanej vyhlášky sa pritom základná sadzba tarifnej odmeny pri každom uvedenom úkone znížila o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“ (odmena za úkon vo výške 4 270 Sk znížená o 20 % je 3 416 Sk a odmena za úkon vo výške 4 534 Sk znížená o 20 % je 3 627 Sk).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľov rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 3 výroku tohto rozhodnutia.

6. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. marca 2004